

Demobilizatsiya

Vikipediya, erkin ensiklopediya

Demobilizatsiya^[1] (fransuzcha: *démobilisation*, *dé* — bekor qilish, *harakatga keltirish* — harakatga keltirish; ochish "*demobilizatsiya*") — davlatning qurolli kuchlari va iqtisodiyotini harbiy holatdan tinchlikka oʻtkazish jarayoni ^{[2][3]} . Boshqa manbalarda (fransuzcha: *démobilisation*, *dé* — from, *mobil* — mobile ^[1] ^[4]) — tinchlik davrida qoʻshinlarni tarqatib yuborish.

Bu qurolli kuchlar sonining qisqarishi, urush sharoitida yaratilgan shtablar, harbiy qismlar, muassasalar va tashkilotlarning tarqatib yuborilishi, kadrlarni zaxiraga va nafaqaga chiqarish, safarbarlik paytida olib qoʻyilgan mulkni egalariga qaytarish bilan tavsiflanadi. .

Demobilizatsiya mobilizatsiyaga mutlaqo ziddir.

Ulugʻ Vatan Urushi

Fashistlar Germaniyasiga qarshi Ulugʻ Vatan urushining gʻalaba bilan yakunlanganligi munosabati bilan Sovet Sotsialistik Respublikalari Ittifoqi Oliy Kengashi faol armiya shaxsiy tarkibining keksa yoshini demobilizatsiya qilishni zarur deb hisoblaydi.

Shunga muvofiq Sovet Sotsialistik Respublikalari Ittifoqi Oliy Soveti qaror qiladi:

1. SSSR Xalq Komissarlari Kengashining birinchi bosqich — faol armiya shaxsiy tarkibini oʻn uch keksa yoshni demobilizatsiya qilish toʻgʻrisidagi taklifi maʼqullansin.
2. Ushbu Qonunning I bandida koʻrsatilgan oʻn uch yoshga toʻlgan harbiy xizmatchilarning shaxsiy tarkibini demobilizatsiya qilish 1945 yilning ikkinchi yarmida yakunlansin.
3. Demobilizatsiya qilingan shaxslarni yashash joyiga olib borish davlat hisobidan amalga oshiriladi.
4. Yoʻlda demobilizatsiya qilingan oziq-ovqat bilan davlat hisobidan taʼminlansin.
5. Demobilizatsiya qilinganlarni kiyim-kechak va poyabzallarning toʻliq toʻplami bilan taʼminlash.
6. Demobilizatsiya qilinganlarga Ulugʻ Vatan urushi davrida armiyada xizmat qilgan har bir yil uchun quyidagi miqdorda bir martalik pul mukofoti berilsin:
 - a) qurolli kuchlarning barcha boʻgʻinlari va xizmat koʻrsatuvchi boʻlinmalari tarkibiga qoʻshma qurol stavkasi boʻyicha pul yordami olinadi — har bir xizmat yili uchun yillik ish haqi;

b) qo'shimcha maosh oladigan maxsus bo'linmalar va bo'linmalarning tarkibiga — har bir xizmat yili uchun yarim yillik ish haqi;

v) barcha harbiy bo'linmalarning serjantlari uchun — har bir xizmat yili uchun 900 rublgacha va kamida 300 rublgacha bo'lgan yarim yillik ish haqi;

d) Ulug' Vatan urushi yillarida xizmat qilgan ofitserlar:

bir yil — ikki oylik ish haqi,

ikki yil — uch oylik ish haqi,

uch yil — to'rt oylik ish haqi,

to'rt yil — besh oylik ish haqi.

7. Ittifoq va avtonom respublikalar Xalq Komissarlari Sovetlari, mehnatkashlar deputatlari viloyat va viloyat Kengashlari ijroiya qo'mitalari, shaharlardagi korxona, muassasa va tashkilotlar rahbarlari birdan kechiktirmay demobilizatsiya qilinganlarni ish bilan ta'minlashga majburlansin. ular yashash joyiga kelgan kundan boshlab bir oy, ular Qizil Armiyada to'plangan tajriba va mutaxassisliklarni hisobga olgan holda, lekin armiyaga ketishdan oldin bajargan ishlaridan kam bo'lmasligi, shuningdek demobilizatsiya qilinganlarni yashash joylari bilan ta'minlash. kosmik va yoqilg'i.

8. Mehnatkashlar deputatlari tuman va qishloq Sovetlari ijroiya qo'mitalari, kolxozlar boshqarmalari armiyadan demobilizatsiya qilingan qishloqqa qaytgan dehqonlarning ishga joylashishi va xo'jalik yuritishida har tomonlama yordam ko'rsatishga majburlansin.

9. Ittifoq va avtonom respublikalar Xalq Komissarlari Sovetlari, nemis istilosidan jabrlangan hududlardagi mehnatkashlar deputatlari viloyat va viloyat Sovetlari ijroiya qo'mitalari Qizil Armiya safidan demobilizatsiya qilingan, muhtoj bo'lganlarni tekin ajratishga majburlansin. turar-joy binolarini qurish yoki ta'mirlash, qurilish yog'ochlarini tayyorlash uchun daraxt kesish fondi.

10. Germaniya istilosidan zarar ko'rgan hududlardagi Kommunal va uy-joy qurilishini moliyalashtirish bo'yicha Butunittifoq banki (Tsekombank) demobilizatsiyaga muhtoj bo'lgan aholiga turar-joy binolarini qurish va tiklash uchun 5 mingdan 10 ming rublgacha miqdorda kreditlar berishga majburlansin. kreditni to'lash muddati 5 yildan 10 yilgacha.

SSSR Oliy Soveti Prezidiumi Raisi M. Kalinin

SSSR Oliy Soveti Prezidiumining kotibi A. Gorkin

Moskva Kremli

1945 yil 23 iyun

— SSSR Oliy Kengashining XII sessiyasida 1945 yil 23 iyunda tasdiqlangan Harakatdagi armiya shaxsiy tarkibining keksa yoshdagilarini demobilizatsiya qilish to'g'risidagi qonun.

SSSRning 1945 yil 23 iyunda qabul qilingan „Armiya, aviatsiya va dengiz flotini demobilizatsiya qilish to‘g‘risida“ gi qonuniga muvofiq SSSR Qurolli Kuchlarini tinchlik davridagi davlatlarga ketma-ket o‘tkazish amalga oshirildi. SSSRda demobilizatsiya 1945 yil 5 iyulda boshlandi va 1948 yilda yakunlandi , SSSR Qurolli Kuchlari 11 000 000 000 000 dan ortiq shaxsiy tarkibdan 3 000 000 dan kamroq shaxsiy tarkibga qisqartirildi, Davlat Mudofaa Qo‘mitasi (GKO), Oliy Oliy qo‘mondonlik shtab-kvartirasi (SVG)) bekor qilindi va deyarli barcha jabhalar (Uzoq Sharq va Trans-Baykaldan tashqari). 1945-1946 yillarda harbiy okruglar soni 33 birlikdan 21 taga kamaydi. Sharqiy Germaniya, Avstriya, Vengriya, Chexoslovakiya, Polsha, Bolgariya, Norvegiya, Finlandiya, Daniya va Ruminiyada joylashgan qo‘shinlarning shaxsiy tarkibi, qurol-yarog‘ va texnikasi sezilarli darajada edi. kamayadi. 1945 yil sentyabr oyida Sovet qo‘shinlari Shimoliy Norvegiyadan, noyabrda — Chexoslovakiyadan, 1946 yil aprelda — Bornholm orolidan (Daniya), 1947 yil dekabrda — Bolgariyadan olib chiqildi.

Mudofaa sanoati demobilizatsiya qilindi. Harbiy sanoatning xalq komissarliklari (Xalq komissarligi) qayta tashkil etildi. Tank sanoati va o‘q-dorilar xalq komissarliklari negizida transport va qishloq xo‘jaligi texnikasi xalq komissarliklari tashkil etildi. O‘rta mashinasozlik xalq komissarligi avtomobilsozlik xalq komissarligiga, minomyot qurollari xalq komissarligi esa Mashinasozlik va priborsozlik xalq komissarligiga aylantirildi. Demobilizatsiya tarmoqlar o‘rtasida yangi proporsiyalarni belgilash, ishlab chiqarishda band bo‘lgan mehnat va kadrlarni qayta taqsimlash, ishlab chiqarishni moliyalashtirish tarkibini o‘zgartirishni o‘z ichiga oldi. SSSRda sanoatni demobilizatsiya qilish rekord vaqt ichida — urush tugaganidan keyin 1,5 yil o‘tgach amalga oshirildi.

Yaponiyada

“Xorijda joylashgan qurolli kuchlarni demobilizatsiya qilamiz va ularni vataniga qaytarish choralari ko‘ramiz. Agar buning iloji bo‘lmasa, biz xodimlarni hozirgi turgan joylarida qoldirishga rozi bo‘lamiz. Va bundan keyin: "Ish kuchi tovon sifatida taklif qilinishi mumkin."

— Shahzoda F.Konoe, uch marta Yaponiya bosh vaziri va uning maslahatchisi, general-leytenant K.Sakay, “Tinchlik muzokaralarini o‘tkazish tamoyillari”, 1945 yil yozi.

Demobilizatsiya va zaxiraga o‘tish o‘rtasidagi farqlar

Harbiy xizmatga chaqirilgan harbiy xizmatchilarni demobilizatsiya va zaxiraga o‘tkazishni farqlash kerak (SSSRda — harbiy xizmat). Har ikkala tushuncha ham faoliyat doirasi va maqsadlari jihatidan farq qiladi. Rossiya imperiyasida, SSSRda XX asrda demobilizatsiya faqat uch marta — Rossiya-Yaponiya, Fuqarolik va Ikkinchi Jahon urushlari oxirida amalga oshirildi. Rossiya Federatsiyasida SSSR parchalanganidan keyin demobilizatsiya hech qachon amalga oshirilmagan.

Biroq, bu atama noto‘g‘ri harbiy xizmatni tugatgandan so‘ng zaxiraga o‘tkazish uchun ishlatiladi. Ushbu kontseptsiyaning hosilalari armiya jarangida keng tarqalgan — " demobilizatsiya " (zaxiraga o‘tkazilgan harbiy xizmatchilar, shuningdek, ishdan bo‘shatilgan payt) ^[5], „DMB“ (harbiylarning o‘zlari tomonidan tatuirovkada foydalanish uchun qabul qilingan qisqartma). va boshqa badiiy ifoda shakllari) ^[5] .

SSSR Qurolli Kuchlarida, Rossiyada va SSSR tarkibiga kirgan boshqa ba'zi davlatlarda zaxiraga o'tishga tayyorgarlik „demobilizatsiya“ yo'li bilan ma'lum norasmiy marosimlarni o'tkazish bilan uzviy bog'liqdir, masalan " sto dney do prikaza ", demobilizatsiya albomini yaratish, demobilizatsiya akkordini bajarish va hokazo. Keyinchalik, ba'zan harbiy intizomni buzish bilan. Zaxiraga o'tkazilganlarning harbiy kiyimlari qo'shimcha atributlar bilan bezatilgan ^[6] . Pensiyaga sig'inish ko'plab zamonaviy badiiy filmlar, musiqa va adabiyotlarda o'z aksini topgan.

Qo'shimcha o'qish uchun

- Safarbarlik
- Armiya

Manbalar

1. *Chudinov A. N.* Slovar inostrannix slov, voshedshix v sostav russkogo yazika. — 1910.
2. Bolshaya sovetskaya ensiklopediya. — M.: Sovetskaya ensiklopediya 1969—1978 godov
3. Slovar voennix terminov / Sostaviteli A. M. Plexov, S. G. Shapkin. — M.: Voenizdat, 1988.
4. A. D. Mixelson, Ob'yasnenie 25000 inostrannix slov, voshedshix v upotreblenie v russkiy yazik, s oznacheniem ix korney, 1865 god
5. *Kalanov N. A.* Slovar morskogo jargona. — 2-e izd. — M.: Morkniga, 2011. — ISBN 978-5-903081-23-3. — S. 108.
6. „О советской дембельской крпсе“ (<http://oadam.livejournal.com/277678.html>). 2016-yil 20-avgustda asl nusxadan arxivlangan (<https://web.archive.org/web/20160820013235/http://oadam.livejournal.com/277678.html>). Qaraldi: 2016-yil 26-iyun.

Adabiyot

- O'zME. Birinchi jild. Toshkent, 2021-yil
- *A. D. Mixelson*, Rus tilida foydalanishga kirgan 25 000 xorijiy so'zlarning ildizlari ma'nosi bilan izohlash, 1865;
- *Popov M.* Rus tilida foydalanishga kirgan xorijiy so'zlarning to'liq lug'ati, 1907 yil
- *F. Pavlenkov*, Rus tiliga kiritilgan xorijiy so'zlarning lug'ati, 1907 yil
- *A. N. Chudinov*, Rus tiliga kiritilgan xorijiy so'zlarning lug'ati, 1910 yil
- Buyuk Sovet Ensiklopediyasi. — M. : Sovet Ensiklopediyasi 1969-1978
- Harbiy atamalar lug'ati. — M. : Harbiy nashriyot, A. M. Plexov, S. G. Shapkin tomonidan tuzilgan. 1988 yil.

Harbiy kiyimning „demobilizatsiya“ modifikatsiyasiga misol (teskari tugma teshigi, nishon).

Havolalar

- [\mirslovarei.com/content_his/DEMOBILIZACIJA-1312.html Ponyatie demobilizatsii]
 - [Zakon o demobilizatsii starshix vozrastov lichnogo sostava deystvuyuyey armii, utverjdyonniy XII sessiey Verxovnogo Soveta SSSR, 23 iyunya 1945 goda. \(http://www.libussr.ru/doc_ussr/ussr_4545.htm\)](http://www.libussr.ru/doc_ussr/ussr_4545.htm)
 - SSSR Qurolli Kuchlari Prezidiumining 1945 yil 25 sentyabrdagi Qizil Armiya shaxsiy tarkibining ikkinchi bosqichini demobilizatsiya qilish to'g'risida qarori.
-

"<https://uz.wikipedia.org/w/index.php?title=Demobilizatsiya&oldid=3834668>" dan olindi